

THE EFFECTS OF THE PANDEMIC CRISIS ON STAFF MOTIVATION

EFECTELE CRIZEI PANDEMICE ASUPRA MOTIVĂRII PERSONALULUI

¹ Șavga Ghenadie

Doctor, conferențiar universitar, e-mail: savga ghenadie@ase.md

² Serduni Serghei

Doctor, conferențiar universitar, e-mail: serdunis@gmail.com

^{1,2} ASEM, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

Abstract. The COVID-19 pandemic crisis has had negative effects on the world, macro- and microeconomic levels. In particular, these effects are becoming disastrous for less developed countries. Restrictive measures imposed by the authorities reduce the economic potential of business. The controversial situation of the management of national companies involves complex decisions, including socially - aimed at retaining and motivating staff.

Key words: COVID-19 pandemic, earnings, impact, informal sector, labor market, macroeconomic indicators, staff motivation

JEL CLASIFICATION: E20, E24, E26, J21, M12

Influențe macroeconomice ale crizei COVID-19

Evoluția societății umane s-a confruntat în nenumărate rânduri de crize economice, sociale și de altă natură, dar situația cu care se confruntă omenirea la ziua de astăzi este fără precedent după amploarea și complexitatea sa.

Criza COVID-19 a afectat toate domeniile activității umane – de la sistemul medical până la cel fiscal, de la nivel mondial – la nivel microeconomic, aceste efecte negative fiind la fel de pronunțate în țările economic dezvoltate, dar și cele mai puțin dezvoltate.

Indirect, putem aprecia influența crizei pandemice asupra economiei Republicii Moldova prin analiza evoluției următorilor indicatori macroeconomici.

Tabelul 1. Evoluția unor indicatori macroeconomici ai RM (2019-2020)

Indicatori	2019					2020				
	Trim.I	Trim.II	Trim.III	Trim.IV	Anual	Trim.I	Trim.II	Trim.III	Trim.IV	Anual
PIB, prețuri curente, mil lei ¹	43295	51894	68349	58240	221884	43685	44629	61719	56318	206352
În % față de perioada anului precedent	-	-	-	-	115,3 ⁴	100,9	86,0	90,3	96,7	93,0
Populația ocupată, mii persoane ²	829,0	901,1	909,8	849,7	872,4	806,3	821,5	863,4	845,6	datele lipsesc
Câștigul salarial mediu lunar, lei ³	6923,0	7302,6	7385,0	7813,1	7356,1	7633,9	7849,0	8074,3	8859,9	8107,5

Sursa:

¹ Produsul Intern Brut în trimestrul IV și anul 2020 // <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6940>; valorile Produsului intern brut pentru anul 2019 au fost calculate de către autor în baza sursei citate

² https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala__03%20F M__03%20MUN2019__MUN010/MUN110100.px/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774

³ https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala__03%20F M__SAL010__serii%20lunare/SAL014800.px/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774

⁴ recalculat de autori în baza PIB-lui anului 2019 de 192508,6 mil lei https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/40%20Statistica%20economica/40%20Statistica%20economica__13%20CNT__SCN2008__CNT008/CNT008100.px/table/tableViewLayout1/?rxid=9a62a0d7-86c4-45da-b7e4-fecc26003802

Este evident că criza pandemică a influențat diminuarea PIB-ului în prețuri curente în anul 2020 față de anul 2019 cu 7% sau cu 15532, o parte din această reducere fiind determinată și de situația defavorabilă în sectorul agricol, din motivul unui an secetos (producția globală agricolă în anul 2020 constituind numai 72,9% de la valoarea anului 2019).

Recesiunea economică a influențat și caracterul sezonier al ocupației forței de muncă, aceasta în anii precedenți fiind mai solicitată în trimestrele 2 și 3. Cel mai mic nivel al populației ocupate a fost înregistrat în trimestrul 2 al anului 2019 – atunci când societatea s-a confruntat cu primul val al pandemiei, fiind dominante incertitudinea și indecizia atât la nivel guvernamental, cât și la cel al conducerii companiilor.

Totuși, putem constata o creștere continuă pe perioada analizată a câștigului salarial mediu lunar (cu excepția trimestrului I al anului 2020), fapt care indirect demonstrează că criza a afectat, totuși, mai puțin salariații calificați.

Situația pe piața forței de muncă

Conform rezultatelor Anchetei forței de muncă, în trimestrul IV 2020, forța de muncă (populația activă) a Republicii Moldova (populația ocupată și șomerii), a constituit 877,4 mii persoane, fiind în descreștere cu 1,2% față de trimestrul IV 2019 (887,7 mii).

Rata de participare la forța de muncă a populației de 15 ani și peste (*ponderea forței de muncă de 15 ani și peste în populația totală de aceeași categorie de vârstă*) a constituit 40,8%.

Populația ocupată a constituit 845,6 mii persoane, fiind mai mică cu 0,5% față de trimestrul IV 2019 (849,7 mii).

Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste (*ponderea persoanelor ocupate în vârstă de 15 ani și peste față de populația totală din aceeași categorie de vârstă*) a fost de 39,3% (39,1% în 2019).

Populația în afara forței de muncă de 15 ani și peste, în trimestrul IV 2020, a constituit 1273,6 mii persoane sau 59,2% din totalul populației (cea mai mare pondere - 45,7% revenind categoriei de pensionari).

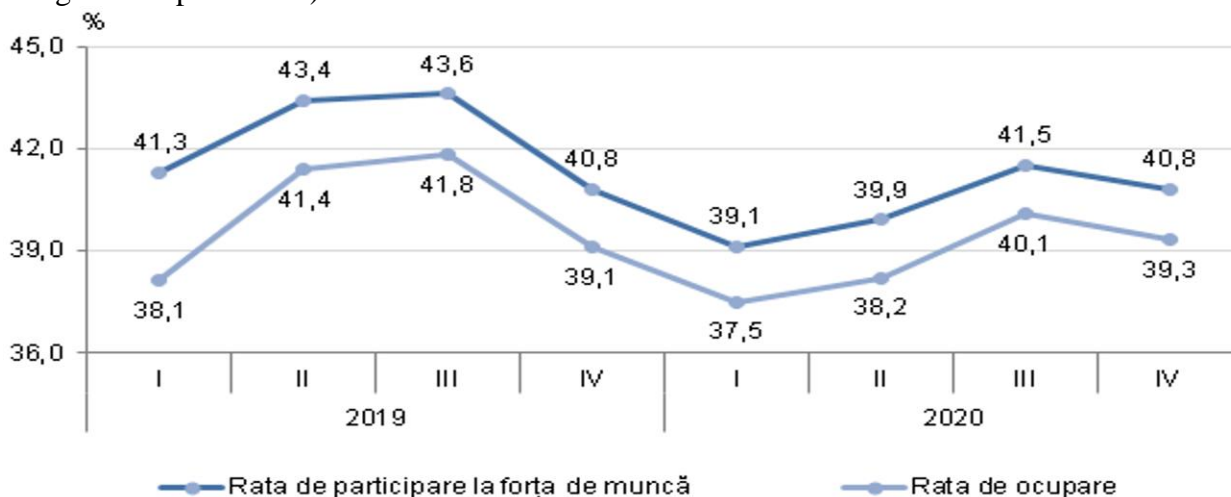

Figura 1. Evoluția ratelor de participare la forța de muncă și ocupare pe trimestre (2019-2020)

Faptul că populația în afara forței de muncă în trimestrul IV 2020 depășește cu 18,4 puncte procentuale populația activă amplifică efectele economice negative ale crizei.

Distribuția persoanelor ocupate pe activități economice ne permite a afirma că în sectorul agricol au activat 165,4 mii persoane sau 19,6% din totalul persoanelor ocupate (în trimestrul IV 2019 - 173,1 mii și, respectiv, 20,4%).

În activitățile non-agricole au fost ocupate 680,2 mii persoane.

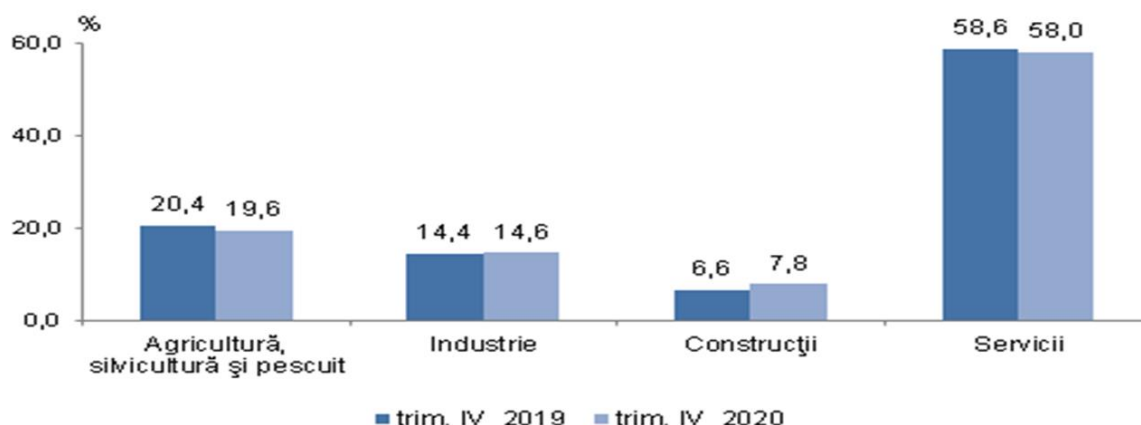

Figura 2. Distribuția populației ocupate după activitățile economice pe trimestre (2019-2020)

Din informația prezentată mai sus putem deduce că perioada crizei COVID-19 (anul 2020) a avut loc un flux de persoane ocupate din domeniile servicii; agricultură, silvicultură și pescuit în domeniile industrie și, în special, în construcții.

Munca nedeclarată/informală¹

Conform statisticii sociale, criza pandemică a determinat și fluctuația angajaților spre sectorul informal al economiei naționale.

Astfel, conform datelor Anchetei forței de muncă² în anul 2020 în sectorul informal au lucrat 17,1% din totalul persoanelor ocupate în economie (în 2019 – 15,7%), iar 22,5% - au avut un loc de muncă informal (în trimestrul IV 2019 – 21,5%).

Cele mai mari ponderi ale salariaților, care lucrează doar în baza unor înțelegeri verbale, sunt estimate în agricultură (58,4%), construcții (19,4%), comerț (9,3%) și industrie (4,2%).

Salariu „în plic” au primit 6,7% din salariați, iar cele mai mari ponderi ale acestora se estimează pentru activitățile din agricultură (59,9%), construcții (18,5%), comerț (9,2%) și industrie (3,9%).

Impactul pandemiei COVID-19 asupra angajaților

Conform Comunicatului de presă al BNS "Forța de muncă în Republica Moldova: ocuparea și șomajul în trimestrul IV 2020"³ numărul persoanelor ocupate, care au declarat că le-a fost afectată situația la locul de muncă datorită COVID-19 a constituit în trimestrul I 2020 - 33,2 mii persoane sau 4,1% din numărul persoanelor ocupate, 200,6 mii sau 24,4% - trimestrul II 2020 și 21,5 mii sau 2,5% - trimestrul III 2020, 15,7 mii sau circa 2,0% - trimestrul IV 2020) (figura 3).

Putem constata că pandemia COVID-19 a afectat într-o proporție mai mare populația feminină – 2,1%, în comparație cu cea masculină – 1,7% și, respectiv, populația din mediul urban - 3,4%, în comparație cu cea din mediul rural - 0,6%.

¹ Prin munca nedeclarată se înțelege orice muncă prestată de o persoană fizică pentru și sub autoritatea unui angajator fără a fi respectate prevederile Codului Muncii referitoare la încheierea contractului individual de muncă

² Ancheta forței de muncă (2019-2020)

https://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala__03%20FM__03%20MUN2019__MUN010/?rxid=2345d98a-890b-4459-bb1f-9b565f99b3b9

³ Comunicatul de presă al BNS "Forța de muncă în Republica Moldova: ocuparea și șomajul în trimestrul IV 2020"
<https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6935>

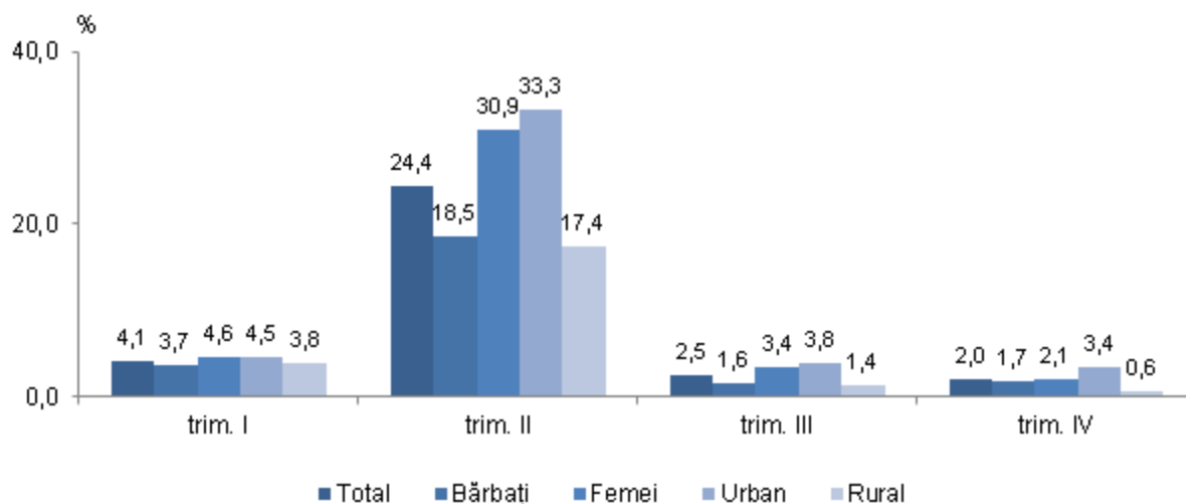

Figura 3. Ponderea persoanelor ocupate afectate de COVID-19 la locul de muncă, 2020 (pe trimestre, sexe și medii)

În trimestrul IV 2020 situațiile provocate de pandemie s-au soldat cu următoarele efecte asupra angajaților:

- 48,0% au avut un program mai redus,
- 40,5% au prestat munca la domiciliu/au lucrat la distanță,
- 28,6% au fost transferate la program de lucru parțial și
- 12,8% nu au lucrat deloc / au absentat de la locul de muncă.

Motive ale absenței temporare de la locul de muncă în legătură cu COVID-19 au constituit:

- concediile neplătite (33,2%),
- șomajul tehnic (27,4%),
- staționarea activității unității (21,9%),
- concedii de boală (17,5%) etc.

Directii/așteptări privind motivarea personalului

- Dacă specificul jobului permite, este important de a acorda angajaților posibilitatea de a lucra de la distanță, pentru a nu expune riscului de transport în comun, suprafețe infectate, stres suplimentar
- Reorganizarea programului de lucru, încât o parte din angajați să se deplaseze spre/de la locul de munca înaintea orelor de vârf, iar cealaltă parte, după acestea;
- Organizarea transportului din partea companiei, compensarea costurilor de transport cu taxiul sau un serviciu de "ride sharing" către locul de muncă, astfel încât angajații să poată evita complet mijloacele de transport în comun
- Reorganizarea muncii de birou: înlocuirea ședințelor cu video conferințe, pauză de masă flexibilă, spații de lucru rearanjate
- Dezvoltarea sistemului IT ce permite angajaților telemunca și accesul la sistemele de fișiere și programe comune
- Menținerea salariilor și a beneficiilor extrasalariale
- Siguranța din punct de vedere sanitar în cadrul companiei

BIBLIOGRAFIE

1. Banca de date a BNS <https://statistica.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=407&nod=1&>
2. Ancheta forței de muncă (2019-2020) https://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala__03%20FM__03%20MUN2019__MUN010/?rxid=2345d98a-890b-4459-bb1f-9b565f99b3b9
3. Comunicatul de presă al BNS "Forța de muncă în Republica Moldova: ocuparea și șomajul în trimestrul IV 2020" <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6935>